

Van het bestuur

Boekkunstbeurs

Het is weer Boekkunstbeurstijd. Het bestuur nodigt iedereen van harte uit om op zaterdag 31 oktober of zondag 1 november naar de Pieterskerk in Leiden te komen.

Ingesloten bij de nieuwsbrief vindt u (onder andere) een toegangkaart en een affiche. Als u meer exemplaren wilt hebben van het affiche kunt u die aanvragen via alex@drukwerkindemarge.org. Hang ze achter uw raam, bij de plaatselijke boekhandel en bibliotheek, of waar u maar wilt...

Veel contribuanten hebben zich al opgegeven als deelnemer. Wilt u ook een tafel op de beurs? Wees er dan snel bij. Informatie over deelnemen treft u hieronder aan.

Beursuitgave

Net als de afgelopen jaren is er weer een speciale beursuitgave. Dit jaar is dat *De houthakker en de hond*, een modern sprookje, speciaal voor ons geschreven door Paulien Cornelisse. Alle bezoekers aan de beurs krijgen een exemplaar van de uitgave (plano). Op de beurs kan men dan zelf een omslag kiezen en de uitgave onder deskundige begeleiding inbinden. Paulien Cornelisse is zaterdag vanaf 15:00 uur aanwezig op de beurs.

Vindt u het leuk ook aan de productie van het boekje mee te doen? Geef u dan op bij het bestuur: we zoeken net als vorig jaar een grote verscheidenheid aan drukkers die een omslag voor hun rekening willen nemen. Elke drukker levert maximaal 150 omslagen (minder mag natuurlijk ook). Nadere gegevens krijgt u bij opgave. Alle meewerkende drukkers krijgen uiteraard een compleet setje omslagen.

Deelnemen aan de beurs

Opgeven voor deelname kan via beurs@drukwerkindemarge.org (of stuur een kaartje naar Drukwerk in de Marge, t.a.v. Sander Pinkse, Herengracht 51, 1015 BC Amsterdam). U kunt u zich nog opgeven tot zondag 11 oktober. Aanmeldingen die later binnenkomen nemen we nog wel in behandeling, maar we kunnen niet garanderen dat er dan nog plek is. Vorig jaar zaten we aan het maximum aantal deelnemers dat we aankunnen. Wacht dus niet te lang!

Deelnemers aan de beurs krijgen in de week voor de beurs een plattegrond en een deelnemerslijst toegestuurd.

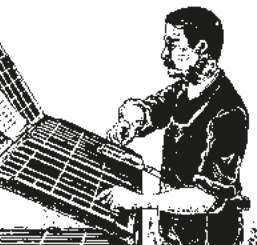

Foto: Rob Over de Linden

Borrel, Algemene Contribuanten Vergadering & Puettmannprijs

Op zaterdag is er na het einde van de beurs zoals altijd een borrel. Vanwege het veertigjarig bestaan van Drukwerk in de Marge dit jaar nog feestelijker dan anders. U leest er hieronder meer over.

Op zondagochtend 1 november om 10.00 uur zijn alle contribuanten van Drukwerk in de Marge – dus niet alleen deelnemers aan de beurs – uitgenodigd voor de Algemene Contribuanten Vergadering. Plaats van handeling is de Pieterskerk, ingang Klokteeg 16 (precies aan de andere kant van de kerk dan de hoofdingang).

Tijdens de vergadering wordt ook de Puettmannprijs uitgereikt. Die prijs wordt toegekend aan de deelnemer die het mooiste of bijzonderste werk op de beurs laat zien. De winnaar ontvangt een wisseltrofee in de vorm van een prent van Emile Puettmann, € 100 om te besteden op de beurs, en krijgt het jaar daarop een gratis tafel op de beurs!

Voor al uw verdere vragen over de Boekkunstbeurs kunt u terecht op beurs@drukwerkindemarge.org.

Borrel!

De trouwe deelnemers aan de Boekkunstbeurs verheugen zich er natuurlijk al op: de borrel na afloop van de eerste dag. Vanwege ons 40-jarig jubileum doen we er een schepje bovenop: behalve een borrel met hapjes organiseren we namelijk een diner voor **alle** contribuanten van onze stichting (dus niet alleen voor de standhouders!).

We rekenen op veel deelnemers. Daarom worden borrel en het diner

niet gehouden in de Pieterskerk, maar in de Oranjerie van de Hortus Botanicus (op Rapenburg 73, ongeveer 200 meter van de kerk).

3

Naast drinken en eten gaat er echter nog meer gebeuren:

- de presentatie van het Veertig plus-project
- een modeshow van de werkschorten (zie het bericht hierna)

De bijeenkomst in de Hortus begint meteen na afloop van de beurs en duurt tot maximaal 22.00 uur.

Deelname is gratis voor Drukwerk in de Marge-contribuanten. Omdat we afspraken moeten maken met de cateraar en maximaal 250 deelnemers kunnen herbergen is aanmelding **verplicht**. We moeten helaas streng zijn, dus meld u daarom snel aan via jubileum@drukwerkindemarge.org (of via een brief aan onze secretaris). Vermeld daarbij of u speciale dieetwensen heeft en of u alleen of met uw partner komt. U dient zich vóór 14 oktober aan te melden, en 250 deelnemers is echt het maximum! Wie het eerst komt...

Heeft u zich aangemeld voor diner/borrel, dan kunt u bovendien zaterdag ook overdag gratis rondkijken in de Hortus (geopend vanaf 10.00 uur). U kunt hiervoor een toegangkaart ophalen bij de Drukwerk in de Marge-tafel in de kerk. Een bezoek aan de tropische kassen is zeer de moeite waard.

Komt u niet naar de beurs maar wel naar de borrel? Zorg er dan voor dat u uiterlijk om 18.00 in de Hortus bent, zodat u niets mist van het programma.

In de nabijheid van de Hortus parkeren vrijwel onmogelijk. U kunt beter met de trein komen (1 kilometer vanaf Leiden Centraal) of uw auto parkeren op de Haagweg, met gratis vervoer van/naar de Hortus (max. € 12 per dag, zie www.stadsparkerplan.com).

Show van opgetuigde drukkersschorten

Geweldig idee toch, dat de leden van Drukwerk in de Marge zo'n fraai werkschort toegezonden kregen. Mooi begin van een jubileumviering. En ze zijn in gebruik, want de eerste beduimelde en bevelkte schorten zag ik al passeren en aan roestige spijkers hangen in het Grafisch Centrum Groningen. En zo ontstond het plan om er wat meer mee te doen. Om de feestvreugde te verhogen: een show van opgetuigde drukwerkschorten tijdens de borrel na de komende BoekKunstBeurs in Leiden.

Iedereen kan meedoen. En dat gaat zo: verfraai het werkschort (sloof) door er op te drukken, te schilderen, te schrijven met viltstift, ga macrameeën, weven, mazen, quilten, zeefdrukken – bedenk het maar. Maak de sloof persoonlijk en toon je bereid om het product in Leiden te showen aan ons allemaal. En dat er gebruikssporen op het werkschort zichtbaar zijn verhoogt de authenticiteit alleen maar.

Aanmelden kan in Leiden, de lady-speaker die de show aan elkaar praat loopt zich al warm, het bestuur zint op

een prijs voor de meest verrassende sloof der sloven.

We maken er een feest van!

Elze ter Harkel

Werkman – Teksten in de Pieterskerk

De TYPOGRAFENTAFEL organiseerde samen met het Grafisch Centrum Groningen een drukproject ter gelegenheid van het Werkmanjaar, een eerbetoon aan de beroemde drukker / kunstenaar. Vijftig drukkers uit heel Nederland en daarbuiten leverden een zelf ontworpen en gedrukte bijdrage. Al die bijdragen werden tot een boek gebonden. Dat boek *Werkman – Teksten* werd op 9 mei in het Groninger Museum, in aanwezigheid van die drukkers en enkele gasten, gepresenteerd.

Maar nu waar het ons als organisatoren speciaal om gaat:

PROBLEEM: Van bovengenoemd boek kwam slechts een enkel exemplaar in de handel. Het boek werd in de collectie van het Groninger Museum en de Koninklijke bibliotheek opgenomen. Er zijn maar 70 exemplaren gedrukt!

(handwerk immers). En dat is eigenlijk heel jammer. Want de geleverde bijdragen zijn stuk voor stuk juweeltjes van typografisch kunnen. Meer mensen zouden hiervan moeten kunnen genieten...

OPLOSSING: Een set van ongebonden bladen wordt tijdens de boekenbeurs, op zaterdag 31 oktober en zondag 1 november, in de Pieterskerk te Leiden tentoongesteld.

Je wordt van harte uitgenodigd om de tentoonstelling in de stand van de Typografentafel en het Grafisch Centrum Groningen te aanschouwen.

Hans Horn

Bij het omslag

De puntkomma is een omstreden leesteken. Normaal gebruikt om twee hoofdzinnen die vrij nauw met elkaar samenhangen te verbinden, wordt de puntkomma steeds vaker vervangen door een punt. Een van de grootste tegenstanders van het leesteken was de in 2014 overleden François Cavana, oprichter van het satirisch weekblad *Charlie Hebdo*. Hij noemde de puntkomma een 'laffe parasiet, een nietszeggend ding, dat slechts wijst op onzekerheid, een gebrek aan durf en een chaotische gedachtegang'.

Het omslag om deze nieuwsbrief verbeeld de puntkomma als parasiet. Vanuit de rechter bovenhoek grijpt het leesteken om zich heen. Bijna als een soort schimmel die het papier aantast en zelfs aanvreet. Het idee werd uitgewerkt in samenwerking met Alex Barbaix (Pastei), en gedrukt en gestanst op zijn Heidelberg degelpers op het Veem.

Mart van Duijn (Puntkommapers)

Presentatie 40+

De meeste van de 89 deelnemers aan het 40+-project hebben hun bijdrage ingeleverd en het resultaat is een flinke schoenendoos vol vouwvellen en genaaide boekjes, tot zelfs één bijdrage die in zijn eentje meer dan vijftig pagina's telt!

Natuurlijk kan al dat prachtigs niet in een eenvoudige schoenendoos worden opgeborgen en er wordt nu hard gewerkt aan een passende verpakking, zodat iedereen bij de presentatie op zaterdag 31 oktober een smaakvol geheel kan verwachten.

Die presentatie zal plaatsvinden tijdens een feestelijke avond, aansluitend op de Boekkunstbeurs. Er is geen ruimte voor een onbeperkt aantal mensen, daarom vragen we de deelnemers zich aan te melden – zie de uitgebreide aankondiging op pagina 2 van deze nieuwsbrief.

De magie van margedrukken

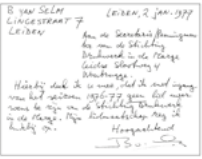
Bij deze nieuwsbrief ontvangt u een jubileumcadeautje: de uitgave *De magie van margedrukken*. Dit boekje is de weerslag van de vieren-twintigste Bert van Selm-lezing, op 1 september uitgesproken door onze ere-contribuant Gerard Post van der Molen. Gerard heeft bovendien de uitgave verzorgd.

De Bert van Selm-lezing wordt sinds 1992 jaarlijks georganiseerd ter nagedachtenis van de boekhistoricus Bert van Selm († 17 april 1991). De lezing is een initiatief van de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur van de Universiteit Leiden.

Oorspronkelijk zou Gerard volgend jaar de vijftienvingste lezing voor zijn rekening nemen. Omdat Drukwerk in de Marge dit jaar veertig jaar bestaat, heeft het bestuur hem gevraagd of het een idee zou zijn dat een jaar te vervroegen, en Drukwerk in de Marge als onderwerp van de lezing te nemen. Gerard is natuurlijk al sinds jaar en dag zeer betrokken bij het wel en wee van onze stichting, en omarmde dat voorstel met groot enthousiasme. Ook het bestuur van de Stichting Neerlandistiek Leiden ging direct akkoord.

20

als eerste en enige de Stichting. Die primair gold Bert van Selm. Het kaartje waarin hij kenbaar maakte met ingang van het seizoen 1975-1977 geen lid meer te willen zijn, vond ik in een van de ordners. De reden van zijn afmelding is mij niet bekend. In 1984 keerde hij terug.

Als 4. Afdrukking van Bert van Selm.

De Excel-bestanden kunnen de basis vormen voor verder onderzoek. In het kader van deze lezing richt ik me nu verder op de ontwikkeling van het contribuantenbestand vanaf 1975.

ONTWIKKELING CONTRIBUTANTENBESTAND 1975-2015
Vanaf 1975 tot begin dit jaar stelde de Stichting in totaal 1.653 contribuanten (zie bijlage, tabel 1 en 2). De opbouw van het bestand zag er op jaarbasis als volgt uit.

21

Hieruit blijkt dat de Stichting de eerste tien jaren een zeer snelle groei doormaakte die daarna afnamde tot een situatie waarin in- en uitstroom van contribuanten elkaar tot op zekere hoogte in evenwicht hielden (zie bijlage, grafiek 1). Het gemiddelde aantal contribuanten van 1975-2015 bedraagt 190 op jaarbasis, maar gemiddeld vanaf 1985 is dat gemiddelde 540 contribuanten. De verdeling van dat bestand in actieve en belangstellende contribuanten wordt in grafiek 2 (p. 22) in beeld gebracht (zie ook bijlage, tabel 3).

Van het totale bestand blijkt gemiddeld negenonderd procent actief te zijn en eenomstrent procent belangstellend. Daardoor is te zien dat het bestand actiever raagde en stabiel is en dat het bestand belangstellenden wat meer schommelingen vertoont (zie bijlage, grafiek 4). Het begripen of opgeven van een drukkerij is nu meestal ingrijpende dan het vroeger van een belangstelling. In retrospectief gezien zou de veertig jaar dat de Stichting nu bestaat onderverdeeld kunnen worden in een dynamische periode van 1975-1985 en in een daaropvolgende statische consolidatiefase.

Gerard schetst in zijn lezing eerst een beknopte geschiedenis van het margedrukken, om vervolgens aan de hand van archiefmateriaal een beeld te geven van het ontstaan van onze stichting en de samenstelling van het contribuantenbestand. Ook de rol van Drukwerk in de Marge bij het behoud van grafisch erfgoed komt aan de orde. De lezing sluit af met een schets van de toekomst zoals Gerard die ziet. De tekst wordt gevolgd door een appendix: 'Veertig jaar Drukwerk in de Marge in cijfers', met een weelde aan statistische informatie over u, onze contribuanten.

De opvattingen van Gerard over hoe de toekomst van Drukwerk in de Marge eruit moet zien komen niet noodzakelijk overeen met die van het bestuur. Desondanks bieden we de tekst van de lezing graag aan onze contribuanten aan.

Veertig jaar Drukwerk in de Marge: 2005–2015

In de vier nieuwsbrieven van dit jubileumjaar wordt teruggeblikt. De redactie heeft vier mensen gevraagd een persoonlijk verhaal te schrijven over een van de vier afgelopen decennia. In deze vierde en laatste aflevering blikt Silvia Zwaaneveldt terug op de jaren 1995 tot 2015.

De afgelopen tien jaar Drukwerk in de Marge

In de afgelopen drie Nieuwsbrieven heeft u gezien hoe Gerrit-Jan de Rook, Jan de Jong en Jan Keijser terugkeken op de begintijd van Drukwerk in de Marge. Ik heb de pen nu vast om terug te blikken op de laatste tien jaar.

Achtergrond: Ik kom uit de Leidse school en kwam met drukken in aanraking toen ik als student via Bert van Selm in contact kwam met Gerard Post van der Molen. Hij was en is een enthousiaste docent, die graag het ambachtelijke drukkersvak overdraagt. Vanaf 1996 leerde ik in zijn drukkerij de kneepjes van het vak. En al snel had Drukwerk in de Marge er een contribuant bij, binnen enkele maanden had ik een pers en letters en een drukkersnaam: De Baaierd. Toen Gerard in 2007 naar het oosten verhuisde, trok ik – met mijn gezin – in zijn ruim bemeten werkplaats in Leiden. Inmiddels ben ik weer verhuisd, nu naar Kopenhagen. Mijn persen en het lettermateriaal zijn de afgelopen week afgeleverd en de komende maanden moet hier de Deense tak van Drukwerk in de Marge ontstaan.

Op ruime afstand van Nederland buig ik me over de afgelopen tien jaar Drukwerk in de Marge. Wat schiet er door mijn hoofd? De jaarvergaderingen en de Emile Puettmannprijs, Jan-Bubb-Roosje, Mooi Marginaal, Grafisch Centrum Groningen 50 jaar, Grafisch Werkcentrum Amsterdam, grote tentoonstellingen; Joshua Reichert in de Zeeuwse bibliotheek, Werkman in het Joods museum en het Van Gogh, Stad van boeken in Leiden, 100 jaar private presses in Meermanno, de website, boekkunstbeurs-uitgaven, Minotaurus 20 en 25 jaar, de omslagen voor de Nieuwsbrief, de Nieuwsbrief zelf, het versturen ervan in de gastvrije drukkerij van Jan de Jong, de inventarisatie in NB 131, grote projecten als De Hongaars-Nederlandse biljetletterproef, de spatjeskalender voor Stichting Lettergieten, tips van Luuk, los/vaste verbanden als de Hanzepersen en Corps 8. Mensen die ons ontvielen, zonder volledig te kunnen zijn; Frans de Jong, Wim Schroot, Harm Sikkenga, Suzanne Heijnemann, Jan Tholenaar, Emile de Vries, Ronald Breughelmans, Jan Bouman, Piet Verkruijsse, Hester Verkruijse, Hans Rombouts, Ernst Boissevain. En de vriendschap van drukkers onderling en de vaak lange, maar gezellige, vergaderingen van het collegiale bestuur waar ik, van 2009 tot 2015, als secretaris deel van uit maakte.

‘En er dan nu nog chocola van maken’, zou mijn moeder zeggen.

Boekkunstbeurs

Al jaren in de, steeds maar duurder wordende, Pieterskerk in Leiden, maar ook met een nog steeds stijgend aantal bezoekers, is de Boekkunstbeurs de ontmoetingsplek voor de contribuanten. Vier jaar geleden zette het bestuur het maken van een beursuitgave in. Elke bezoeker vond in zijn

beurstas een katern met een speciaal voor de beurs geschreven/ontworpen verhaal. De bedoeling was om tijdens de Boekkunstbeurs zelf een boek te maken; niet alleen kijken, maar ook iets doen. A.L. Snijders, Dominee Gremdaat, Joost Swarte en Maarten Biesheuvel waren de auteurs. De omslagen voor de uitgaven werden vooraf geproduceerd door de drukkers onder de contribuanten en tijdens de beurs stonden de boekbinders van Stichting Handboekbinden paraat om te helpen met het innaaien van het verkregen katern. Trots op het resultaat en met een uniek boekwerkje, soms ook nog voorzien van een handtekening van de auteur en een op de beurs gedrukte illustratie, heb ik menig bezoeker voldaan de kerk zien verlaten.

Een ander hoogtepunt van de Boekkunstbeurs (soms denk ik nog in termen als de Margemarkt) is de uitreiking van de Emile Puettmannprijs. Op de jaarvergadering, traditiegetrouw zondagochtend om tien uur, wordt de prijs uitgereikt aan een bijna altijd verraste drukker of een collectief, die met een originele en mooi verzorgde uitgave op de beurs staat. Het was Gerrit Jan de Rook die deze prijs bedacht als eerbetoon aan Emile Puettmann, een van de oprichters van onze stichting en jarenlang voorzitter. De familie Puettmann gaf de prijs cachet, door een grafiekprent van Emile ter beschikking te stellen. De laureaat krijgt de (wissel-)prent voor een jaar mee naar huis en €100 te besteden bij een collegadrukker op de beurs zelf. De afgelopen 11 jaar werd de prijs uitgereikt aan:

- 2004: Peter Lazarov
- 2005: Jaap Schipper
- 2006: Hester Verkruijse
- 2007: Rosemarijn van Limburg Stirum
- 2008: Carola Rombouts
- 2009: Anik See
- 2010: Kees Thomassen
- 2011: Alex Barbaix
- 2012 : Feest der Poëzie
- 2013: Herma Steur
- 2014: Corps 8

Mooi Marginaal

Hoewel geen activiteit van DidM, is Mooi Marginaal wel een baken in de tijd geweest de afgelopen tien, twaalf jaar. Ingesteld door de Stichting Laurens Janszoon Coster uit Haarlem, heeft Mooi Marginaal vijf edities gekend. De 'marginale' producties van twee jaar werden door een vakkundige jury getoetst en de vijftig uitverkozen, kregen een 'sticker' MOOI MARGINAAL. Niet alleen leden van

Drukwerk in de Marge, maar ook andere ontwerpers en boekenmakers buiten het grote commerciële circuit, dongen mee naar een vermelding op de lijst van Mooi Marginaal. Niet onbelangrijk was dat je werk dan ook opgenomen werd in de steeds fraaiere Mooi Marginaal-catalogus, waar door de deskundige, steeds wisselende jury een adequaat commentaar werd geschreven bij de verkozen uitgaven. Dat Mooi Marginaal niet meer in dezelfde format wordt voortgezet, doet velen verdriet. De uitverkoren werkjes reisden als tentoonstelling vervolgens een jaar het land door langs diverse bibliotheken en andere boekenplekken.

Aandacht voor het boek was er in tentoonstellingsverband het laatste decennium volop. De Zeeuwse bibliotheek had een grote tentoonstelling over Joshua Reichert. In het Joods Historisch Museum hingen de Chad-dische prenten van Hendrik Werkman en ook het Van Gogh museum had een Werkman expositie. In Leiden vond de manifestatie Stad van Boeken plaats, met een boektentoonstelling in De Lakenhal en de uitgave van een gelijknamig boek met zevenhonderd jaar boekgeschiedenis in Leiden. Het voorwerk van het boek is in boekdruk uitgevoerd (door margedruk-

kers!) en de drie andere delen, Middelleeuwen, Gouden Eeuw en de Nieuwe tijd zijn geschreven door verschillende auteurs, verzorgd door verschillende ontwerpers en door verschillende Leidse drukkers gedrukt.

In 2010 verzamelden de leden van Drukwerk in de Marge zich in Diligentia in een ijzig Den Haag, waar Gerrit Komrij ons toesprak en we vervolgens verder trokken naar het Museum voor het Boek Meermanno. De aanwezigen kregen – om portokosten te sparen – *Het ideale boek* mee, het boek dat de tentoonstelling in Meermanno ‘100 jaar private presses in Nederland’ begeleidde. De afwezigen kregen het later in de brievenbus.

Jan-Bubb-Roosje

Het bestuur bleef niet hetzelfde, Jan Keijser werd opgevolgd door Bubb Kuyper en zeven jaar later door Roosje Keijser. Het secretariaat wisselde en ook het penningmeesterschap. De twee leden ‘zonder pet’ Sander Pinkse en Alex Barbaix bewaakten het op tijd uitkomen van de Nieuwsbrieven. Sander vernieuwde de lay-out, Alex hielp waar nodig bij het drukken van de omslagen van de Nieuwsbrieven. Dat maakt dat het post krijgen van

Drukwerk in de Marge nog steeds een verrassing is, hoe zou de Nieuwsbrief er nu weer uit zien en wat staat erin? Welke tip heeft Luuk de Jong deze keer?

Naast de Nieuwsbrief is de website misschien wel de meest in het oog springende innovatie van de laatste vijftien jaar. Hier heeft Sander onvermoeibaar veel tijd en energie ingestoken. Tien jaar geleden was er al een website, maar stilletjes aan evolueerde de site www.drukwerkindemarge.com tot drukwerkindemarge.org en in 2006 werden alle drukkers en uitgevers onder de contribuanten uitdrukkelijk uitgenodigd om na te denken over een eigen drukkerspagina. Een drukkerspagina op de Drukwerk in de Marge-site geeft adresgegevens, e-adres en website en informatie over letters, persen en verder wat de contribuant maar wil. Ook nieuwe uitgaven kunnen hierop geplaatst worden. Uitdrukkelijk werd gevraagd om de informatie up-to-date te houden en dat is misschien wel het moeilijkste wat er is. In 2014 is de website weer op de schop genomen. Met een dagelijks bezoekersaantal van tussen de 400 en 500 geïnteresseerden, krijgen de bijna 600 mensen die zich geabonneerd hebben op de site, dagelijks rond het middaguur een mailtje met de nieuwe berichten. Die berichten variëren van aangeboden drukkersmaterialen, tot ‘help, hoe doe ik dit?’ Met de nieuwe site werd het mogelijk om nieuwe uitgaven van contribuanten met een drukkerspagina te koop aan te bieden. Dat kon al eerder, maar door een aparte pagina ‘Uitgaven’ in het menu van de website te introduceren, is het mogelijk om uitgaves ook te koop aan te bieden. Met een klik op de knop bestel je een uitgave en wordt de maker/drukker op de hoogte gesteld dat er een bestelling is, zodat de aanbieder de zaak zelf kan afhandelen. Het mooie is, dat het werkt naar tevredenheid! Zaak is natuurlijk dat de drukkerspagina’s goed bijgehouden worden. Soms moeten we weer even wakker geschud worden. Ook ik.

Drukwerk

Wat mij de afgelopen tien jaar vooral opgevallen is, is de bereidheid om samen te werken. De gouden formule van een drukkersproject – als je meedoet krijg je er altijd iets moois voor terug – is nog steeds niet uitgewerkt. Er zijn gelukkig steeds weer mensen te vinden die er veel tijd en energie in willen steken om de zaak te initiëren, verzamelen, uit te zoeken, in dozen te stoppen of te laten binden en vervolgens te zorgen dat iedere deelnemer ook weer zijn tegenprestatie krijgt. Zo ontstond de *Nederlands-Hon-*

gaarse biljetletterproef, het project *Wisselende contacten* van het Grafisch werkcentrum Amsterdam, de feestbundel *Ontmoetingen op papier* voor het 50-jarige Grafisch Centrum Groningen, het *Werkman-Teksten* boek van afgelopen voorjaar, al dan niet Drukwerk-in-de-Marge-breed uitgevoerd. Een andere geslaagde samenwerking was het maken van de 'spatjeskalender' voor de 30-jarige stichting Lettergieten in 2013. Het leverde in 2014 een jaar lang elke week een vers drukwerk van een collega-drukker aan de muur op.

In het oosten van het land werkte een aantal drukkers in wisselende samenstelling samen en leverde bijna elk jaar een productie af onder het impressum de Hanzepersen. Corps 8 bleef in z'n oude samenstelling drukwerk maken, soms om te herdenken of te vieren en daarnaast om een idee uit te werken, zoals in *De duif van Fouché*, een zoektocht naar de mogelijkheden om digitale technieken toe te passen samen met 'ouderwetse' boekdruk.

En nu staan we aan de vooravond van de afsluiting van het veertigjarig bestaan. Het Veertig plus-project, waar bijna 100 drukkers aan mee gedaan hebben, wordt op de komende BoekKunstbeurs op 31 oktober en 1 november afgeleverd.

Tot ziens in de Pieterskerk, waar het als de zon buiten schijnt binnen lijkt op een schilderij van Saenredam. Ik ben van de partij!

Silvia Zwaaneveldt

BoekKunst Netwerk Noord-Nederland

In oprichting

Inleiding

BoekKunst Netwerk Noord-Nederland wordt een plek voor iedereen die zich bezighoudt met boekkunst: kunstenaars, boekmakers, amateurs en liefhebbers. Op www.boekkunstnetwerk.nl vind je eerdags alle informatie over boekkunst en over alle disciplines die daar deel van uitmaken: schrijven, papier maken, typografie, margedrukken, handboekbinden, grafiek... Natuurlijk is er met de prachtige en veelgebruikte site van Drukwerk in de Marge al een plek waar veel van deze informatie te vinden is. Bij het BoekKunstnetwerk zal echter de verbinding van al deze disciplines en hun beoefenaars centraal staan, en daarbij zal er vanzelfsprekend naar de site en het werk van Drukwerk in de Marge en naar die van de Stichting Handboekbinden worden verwezen.

Voor wie?

Het BoekKunstnetwerk wordt een plaats waar professionals elkaar kunnen ontmoeten om kennis en ervaring uit te wisselen, waar amateurs de leermeester vinden die ze zoeken of plekken waar materiaal verkrijgbaar is. Kortom, iedereen die het boek wil herontdekken als kunstvorm is welkom.

Nieuwe mogelijkheden voor het boek

Nu het boek als gebruiksvoorwerp meer en meer wordt vervangen door computer en e-reader, doen zich nieuwe mogelijkheden voor. Het boek komt bijvoorbeeld vrij als *kunstuiting*: het is niet langer alleen een gebruiksvoorwerp, maar kan ook een kunstwerk zijn uitgevoerd in de vorm van een boek of boeksculptuur, of kan de weerslag zijn van een onderzoek naar vorm en inhoud van de boekvorm. Anders dan bij het 'gewone' boek is bij het boek als kunstvoorwerp de vorm van het boek even belangrijk als de inhoud en zullen zij samen veelal één organisch geheel vormen.

Steeds meer kunstenaars en grafische vakmensen voelen zich agetrokken tot de boekkunst – dat blijkt ook uit het groeiend aantal margedrukkers, handboekbinders en mensen die een geheel eigen boek willen maken (van tekst en/of beeld tot en met product). Dat vraagt om een plaats waar niet alleen alle informatie over één vakgebied te vinden is, maar waar alle disciplines die nodig zijn om een boek te maken bij elkaar komen. Die ruimte wil het BoekKunstNetwerk straks bieden.

Op de hoogte blijven

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkeling van het netwerk? Schrijf je dan in voor onze nieuwsbrief. Je kunt je nu al aanmelden via info@boekbindatelier.nl – straks gaat dat via www.boekkunstnetwerk.nl

Initiatief en projectleiding

Wim Gremmen, Susanna Lemstra en Pien Rotterdam

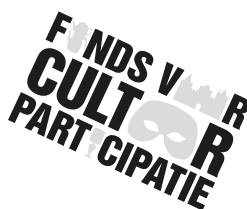
Stichting GremLem
 www.boekbindatelier.nl
 info@boekbindatelier.nl

Water Leaf Paper & Words
 www.waterleafpaperandwords.com
 pien@waterleafpaperandwords.com

Met medewerking en ondersteuning van:
 Jandaan Westhof & Melissa Huppe, www.jandaan.nl
 Maaïke van der Meulen, www.tantepapier.nl
 Sandra Benschop & Henk Blanken

Het BoekKunstnetwerk Noord-Nederland wordt mogelijk gemaakt door het Fonds voor de Cultuurparticipatie in het kader van immaterieel erfgoed en het levend houden van ambachten. Wij willen bijdragen aan het vertalen van verdwijnend ambacht naar vakmanschap van deze tijd.

Nieuwe uitgaven

Hinderickx & Winderickx

Nachtgedichten 1: Ingmar Heytze, Redenen om te bewegen

Gezet uit de Meidoorn en gedrukt op handgeschept Thais bamboe-papier. Vouwvel in omslag. Alle exemplaren zijn gesigneerd door de dichter.

Uitgave ter gelegenheid van de Nacht van de Poëzie, die plaatsvond in de nacht van 19 op 20 september 2015.

Ingmar Heytze, *Redenen om te bewegen*, 2015, 22,5 × 15 cm, 4 pagina's, 99 exx., € 10

Bestellen: Oudegracht 234, 3511 NT Utrecht,
 info@hinderickxenwinderickx.nl

Opmerkingen – Nathalie Quintane

Nathalie Quintane (1964) debuteerde in 1997 met twee bundels kort na elkaar, *Remarques* en *Chaussure*. In beide bundels tekent ze ogenschijnlijk onbetekenende waarnemingen op met grote precisie en humor. Inmiddels heeft ze een oeuvre van achttien titels op haar naam, met als meest recente *Descente des mediums* en *Les années 10*. *Remarques* werd voor deze exclusieve uitgave vertaald door Kiki Coumans. Omslag in boekdruk (op de naamloze proefpers) met biljetletters uit de collectie van Studio 3005. Binnenwerk in offset door Hans van Drukkerij Econoom.

Nathalie Quintane, *Opmerkingen*, 2015, 14 × 21 cm, 60 pagina's, 100 exx., € 24,75

Idioot – Konrad Bayer

Konrad Bayer (1932-1964) is een schrijver/kunstenaar van de Wiener Gruppe. Het na zijn dood verschenen *idiot* is geschreven in 1960 als eerste en enige uitgewerkte deel van een gepland leesdrama.

In een vertaling van Erik de Smedt verschijnt nu deze Nederlandse vertaling met een in boekdruk gedrukt omslag, waarvoor de custom ontworpen biljetletters gesneden werden door Rutger Paets.

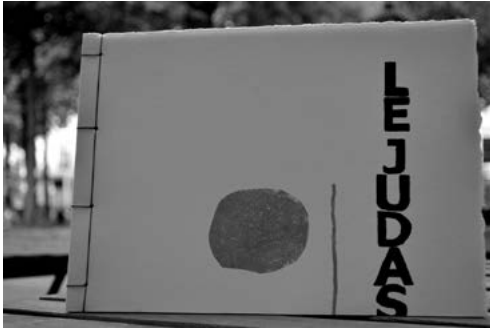

Konrad Bayer, *IDIOOT*, 2015, 14 × 21 cm, 8 pagina's, 100 exx., € 18,50
Bestellen: Van 't Hoffstraat 27, 2665 JL Bleiswijk, 3005@bart.nl

Katarina Rudebeck

Jean Portante – le judas de la porte · het kijkgat in de voordeur

Jean Portante werd geboren in 1950 in Differdange, mijnbouwstad in het Groothertogdom Luxemburg, waar zijn Italiaanse ouders net waren aangekomen. Hij vertelt in zijn roman *Mrs Haroy ou la mémoire de la baleine / Mevr. Haroy of het geheugen van de walvis*, dat zijn jeugd werd gekenmerkt door deze dubbele band, of liever gezegd door een dubbel niet-behoren. Zoals de walvis besloot te emigreren in het water van de oceanen, weet hij dat hij niet behoort tot de verlaten grond en ook niet tot het togetreden land. [] omdat die weggaat en / al langer niet daar is is niet noodzakelij-

kerwijs / elders []. Zijn hele oeuvre is er door geïmpregneerd. Een oeuvre geschreven in het Frans. De taal als symbool van ontworteling. Immers de taal heeft iets van ontworteling en het Frans is voor Jean Portante een vreemde taal, naast zijn opvoeding in het Italiaans en Luxemburgs. *le judas de la porte · het kijkgat in de voordeur* is een bibliofiele uitgave, in een oplage van 30 exemplaren, met daarin opgenomen acht gedichten van Jean Portante. Het heeft een oblong formaat, 30 cm breed, 22 cm hoog en is Japans gebonden. De gedichten zijn zowel in het Nederlands als in het Frans afgedrukt. De gedichten zijn vertaald door Katarina Rudebeck en het boek is ook door haar vormgegeven.

Katarina Rudebeck, *le judas de la porte · het kijkgat in de voordeur*, 2015, 22 × 30 cm, 32 pagina's, 30 exx., € 50

Bestellen: Anna van Hensbeeksingel 228, 2803 LM Gouda, katarinarud@hetnet.nl

Korenmaat / Hof van Jan

Willem Jan Otten: Verslag van een expeditie

In een bericht aan de drukkers karakteriseerde Willem Jan Otten dit nieuwe gedicht van 124 regels zo: “Het voldoet aan alle criteria: te lang, te wisselende regellengte, cursieve regels, dubieuze half-christelijke ondertoon, flagrante fictie.”

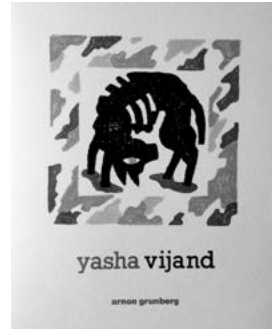
Het gedicht is gezet uit de Spectrum en in honderd exemplaren gedrukt onder de Korenmaat. Het boekje twee illustraties van Tammo Schuringa; het omslag werd ontworpen door Marlies Visser. Alle exemplaren zijn gesig-neerd door schrijver en illustrator.

Willem Jan Otten, *Verslag van een expeditie*, 2015, 20 × 30 cm, 12 pagina's, 100 exx., € 20

Arnon Grunberg: Vijand

Een Yasha-column over schaamte werd gezet uit de Plantijn en in honderd exemplaren gedrukt onder de Korenmaat. Het boekje heeft een omslagtekening van Jordy van den Nieuwendijk; het omslag werd ontworpen door Marlies Visser. Alle exemplaren zijn gesigneerd door schrijver en tekenaar.

Arnon Grunberg, *Vijand*, 2015, 20 × 25 cm, 8 pagina's, 100 exx., € 25

Stendhal: Privileges

In 1840, twee jaar voor zijn dood, schreef Stendhal een merkwaardige tekst, die van groot belang is voor de kennis van zijn persoonlijkheid. In 23 artikelen gaf hij weer welke voorrechten hij zou willen genieten als wonderen mogelijk waren. Hij liet zich uit over kleding, eten en drinken, uiterlijk, ziekte en dood, het seksuele vermogen, vrouwen en liefde, mensen en dieren.

Deze tekst is nu voor het eerst in het Nederlands vertaald door Leo van Maris, die ook tekende voor toelichtingen en een nawoord. Pita Snoeck droeg een linoportret van Stendhal bij aan de uitgave.

Het boekje is gezet uit de Spectrum en in 120 exemplaren gedrukt onder de Korenmaat.

Te bestellen via de webwinkel van de Hof van Jan.

Stendhal, *Privileges*, 2015, 21 × 26 cm, 20 pagina's, 120 exx., € 20

Siamese tweeling, Joubert Pignon

Joubert Pignon (*Er gebeurde o.a. niets*, 2012 en *Huil maar, ik wens je uitstel toe*, 2015) wordt geprezen en verguisd als meester van het korte verhaal en adept van het 'dirty realism'. In een dubbelboekje van twee keer 16 pagina's laat hij respectievelijk zijn licht schijnen over De Wereld en geeft hij een kijkje in het leven van De Schrijver. Sim Kaart voorzag het tweelingboekje van even indringende als kleurrijke illustraties.

De boekjes zijn gezet uit de Spectrum en de Gill en werden gebonden in een decadent bruin gouden omslag. Alle exemplaren zijn gesigneerd door auteur en illustrator.

Joubert Pignon, *Siamese tweeling*, 2015, 16 × 26 cm, 100 exx., € 20

Open brief van Arnon Grunberg

Op zondag 30 augustus vierde de geliefde van Arnon Grunberg in Brazilië haar verjaardag. De schrijver overhandigde haar daar een boekje met de titel *Een Alma Mahler-Werfel voor deze tijd*. Het gaat om een open brief gericht aan Alma Mahler, die relaties had met enkele van de meest vooraanstaande kunstenaars van haar tijd, en tevens gericht aan de reïncarnatie van Alma, de geliefde van de schrijver.

Het omslag van het boekje is ontworpen door Marlies Visser; de op het omslag afgebeelde sculptuur is van

Merijn Hos. Het boekje telt is gezet uit de Spectrum en werd in honderd exemplaren gedrukt onder de Korenmaat.

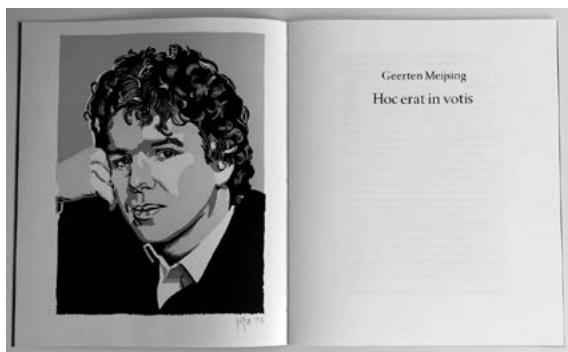
Arnon Grunberg, *Een Alma Mahler-Werfel voor deze tijd*, 2015, 20 × 26 cm, 8 pagina's, 100 exx., € 20

Geerten Meijsing: hoc erat in votis

Op zondag 9 augustus 2015 is het 65 jaar geleden dat de schrijver Geerten Meijsing ter wereld kwam. Voor deze gelegenheid stelde hij schaamteloos – zijn eigen woord – zijn verjaardagswensen op schrift. Een persoonlijk en informatief document over een van de belangrijkste schrijvers van de afgelopen decennia.

De titel, *Hoc erat in votis*, verwijst naar een passage van Horatius, waarin deze het verlangen kenbaar maakte naar het bezit van een klein stukje land, met een huis, een tuin, een waterbron en wat bomen.

Het boekje is verrijkt met een linoportret van de jeugdige Geerten Meijsing door Pita Snoeck. De tekst is gezet uit de Spectrum en werd in een oplage van 180 exemplaren gedrukt onder de Korenmaat. Zestig exemplaren van de oplage zijn gereserveerd voor de Vrienden van de

Vorm. Het wordt verzonden zodra de signaturen van de schrijver uit Syracuse zijn aangekomen.

19

In het najaar komen tien gebonden exemplaren van het boekje ter beschikking. Deze kosten 50 euro per stuk. Wie in aanmerking wil komen voor zo'n exemplaar, kan dit doorgeven aan informatie@hofvanjan.nl.

Geerten Meijnsing, *Hoc erat in votis*, 2015, 21,5 × 26 cm, 16 pagina's, 180 exx., € 20
Alle Korenmaat-uitgaven zijn te bestellen via de webwinkel bvan.de Hof van Jan:
www.hofvanjan.nl

Angeline Lips

Poëzie zeefdrukprent

Een zeefdrukprent in 3 gangen met een tekening van Angeline Lips bij een gedicht van Kira Wuck.

De prent is heden, augustus 2015 te koop bij boekhandel Praamstra in Deventer (zie www.boekhandelpraamstra.nl) en daarna bij mij in het atelier.

Zeefdrukprent met gedicht van Kira Wuck, 2015, 59 × 40 cm, 25 exx., € 125
Bestellen: Hoeveveld 12, 6584 GG Molenhoek, angelinelips@yahoo.co.uk

Jeanet Kingma

Wortels

Stel, dat er diep in de oceaan planten bestaan, waaraan vissen groeien. Dit idee is de basis voor het prentenboek *Wortels*. Het bestaat uit 4 prenten, 4 pagina's tekst en een middenblad. Het is gebonden en heeft een harde kaft. Zowel de prenten en de tekst als de kaft zijn uitgevoerd in sjabloondruk.

Het is gedrukt op You Gampi (binnenkant) en passe-partoutpapier, passe-partoutkarton en Zansch bord (omslag).

Jeanet Kingma, *Wortels*, 2015, 24 × 30 cm, 12 pagina's, 8 exx., € 140
Bestellen: Jan Mosmanslaan 39, 5237 BB Den Bosch, jeanetkingma@ziggo.nl

Falstaff & Fakir

Grafiekmap Wadwerk

De Grafiekmap Wadwerk bestaat uit 2 lino'snedes van Annemieke Harkema en 2 gedichten-in-typografie van Bertie van der Meij, gedrukt op 300 grams Zerkall en opgeborgen in een handgemaakte map van Zaans bord. De map is samengesteld in de zomer van 2014 in een oplage van 6 exemplaren. Nog enkele exemplaren beschikbaar.

Papierformaat van alle vier:
ca. 30 × 35 cm.
Beeldformaat: ca. 28 × 20 cm.
(Passend in een A3 lijst met A4 pas-separtout.)

Bertie van der Meij (gedichten), Annemieke Harkema (lino's), *Wadwerk*, 2014, 30 × 35 cm, 4 bladen in map, 6 exx., € 180
Bestellen: Muurhuizen 47A, 3811 ED Amersfoort, ff@falstaff-fakir.nl

Drukkerswerkplaats Gouda

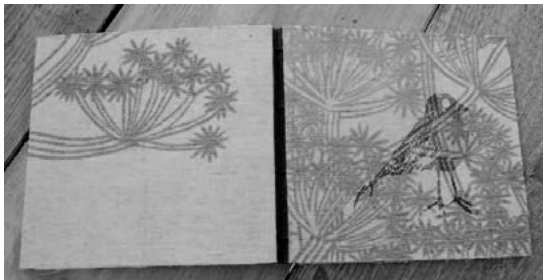
Engelwortel

Bij Drukkerswerkplaats Gouda verscheen *Engelwortel*, tien gedichten van Inez Meter, met drie etsen van Claudia Huft. Met ongelooflijk veel inspiratie en plezier tot stand gekomen. We hopen op een even enthousiaste ontvangst van deze bibliofiele uitgave.

Ontwerp: Peterpaul Kloosterman

Omslag: Wilma van Ipenburg, vitrage met lino van Claudia Huft

Boekdruk op etspapier, gezet in Studio corps 16

Inez Meter, *Engelwortel*, 2015, 16 × 16 cm, 16 pagina's, 20 genummerde exx., € 135
Bestellen: Kuiperstraat 22, 2801 NS Gouda, info@drukkerswerkplaats.nl

Workshop Verantwoord Boekherstel

Bij voldoende belangstelling (max. 4 personen) wordt op de zaterdagen 7, 14 en 28 november a.s. de workshop Verantwoord Boekherstel georganiseerd in mijn binderij te Deventer. Tijdens deze workshop (deelnemers nemen zelf te behandelen boeken mee) worden veel voorkomende schadegevallen behandeld en aangepakt.

Voor inlichtingen mailt u Henk Francino: henk.francino@boekkunst.nl.
Zie ook www.boekkunst.nl.

Boekdrukkunscursus voor kinderen bij de Grafiekdrukkerij

Er was eens... een modern sprookje. Ben jij een creatieve boekenwurm?

In deze cursus maak je je eigen boek!

We gaan samen leuke verhalen verzinnen en deze met verschillende

druktechnieken zelf illustreren. Je wordt een echte schrijver, illustrator, drukker en boekbinder en

aan het eind neem je je eigen boek mee naar huis!

Wat: 5 lessen à 3 uur, in de WG Kunst Werkplaats, 1e Helmersstraat 102 ½ (tegenover nr. 145). Voor kinderen v.a. 8 jaar die van verhalen & maken & met de handen werken houden.

Wanneer: in de herfstvakantie, 19 t/m 23 oktober, van 9.30 tot 12.30 uur of van 13.30 tot 16.30 uur.

Kosten : € 90 (incl. materiaal)

Thekla Ahrens (boekbinder/docent) & Carola Rombouts (kunstenaar/graficus/docent) hebben allebei ervaring met het werken met groepen kinderen.

Aanmelden bij info@grafiekdrukkerij.nl t/m uiterlijk 14 oktober

* Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst *

KINDERCURSUS BOEKDRUKKUNST

Er was eens... een modern sprookje. Ben jij een creatieve
...boekenwurm? In deze cursus maak je je eigen boek!
We gaan samen leuke verhalen verzinnen en deze met
verschillende druktechnieken zelf illustreren. Je wordt een
echte schrijver, illustrator, drukker en boekbinder en aan het
eind neem je je eigen boek mee naar huis!

Wat: 5 lessen à 3 uur, in de WG Kunst Werkplaats, 1e Helmersstraat 102 ½
(tegenover nr 145). Voor kinderen v.a. 8 jaar die van verhalen & maken & met
de handen werken houden.
Wanneer: in de herfstvakantie, 19 t/m 23 oktober, van 9.30 tot 12.30 uur of van
13.30 tot 16.30 uur.
Kosten: € 90 (incl. materiaal)

Thekla Ahrens -boekbinder/docent en Carola Rombouts -kunstenaar/graficus/
docent, hebben allebei ervaring met het werken met groepen kinderen.

ER WAS EENS...

* Facebook: Thekla Ahrens -boekbinder/docent en Carola Rombouts van De Grafiekdrukkerij,
informatie en aanmelden bij info@grafiekdrukkerij.nl t/m uiterlijk 14 oktober *

* Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst • Nieuw bij WG Kunst *

Driedaagse Train de trainer in van Broek tot Boek

Een boek van A tot Z

Ontmoetingen tussen woorden, papier en mensen

Ambachten als sleutel voor verbindingen

delen en vermenigvuldigen

In de herfst, het seizoen van terugtrekken en opmaken voor de winter bieden wij de mogelijkheid om uw eigen boek te laten groeien en uzelf te ontwikkelen. Een boek gemaakt mét en ván uw herinneringen.

3 dagen voor 4 ambachten. Creatief schrijven, papier maken, drukken en boekbinden.

Na deze 3-daagse kunt u al of niet met hulp van ons (voor de specifieke ambachtelijke technieken en gereedschappen) zelf dit project opzetten voor uw groep.

Planning:

woensdag 4 november van 14-17u: papier maken

zaterdag van 10-16u: creatief schrijven en stempels maken

zondag van 11-16u: drukken en boekbinden

Docenten:

Carla Scheepe-Belksma, Taaldrukker en eigenaar Eigen Wijze Woorden

Marieke de Hoop, ambachtelijk papiermaker van Papiermakerij de Hoop

Locatie: Rotterdam

Prijs: € 350,- Incl. materialen & catering

Inschrijven via website: www.vanbroektotboek.nl

In *Terug naar de Oorsprong* gaan we terug naar het begin van de techniek van papier scheppen zoals ze dat in China 2000 jaar geleden hebben ontdekt en zoals het nu onveranderd wordt gebruikt in de papierindustrie en thuis als ambacht. Papier wordt gemaakt van lompen, oude versleten kleren die zijn vermalen door de hollander (maalmachine voor lompen en andere vezels). De pulp van deze lompen is een fantastische grondstof voor het papier. In deze masterclass wordt je de mogelijkheid geboden om pulp van jouw eigen versleten kleding te laten maken. Het proces van papier maken doorlopen we stap voor stap. Zo maak je papier van je eigen oorsprong, door er planten, schrijfsels, tekeningen, gedichten van jezelf aan toe te voegen. Het begin van een nieuw leven met je eigen, unieke, oorspronkelijke vellen papier.

Opgeven uiterlijk 2 weken van te voren
i.v.m. met malen van de pulp.
Zaterdag 28 november van 10.00- 16.00
uur

Master papier maken: Marieke de Hoop
Locatie: Papieratelier, Middenhoefstraat
5A, 3022 ET Rotterdam
Kosten: € 125,- incl. Pulp en overige mate-
rialen, koffie & thee, lunch.
Opgeven via de website: [www.papier-
meteenverhaal.nl](http://www.papier-
meteenverhaal.nl) of een mail aan
mariekepapier@gmail.com.
Deze workshop is ontwikkeld voor de
Crafts Council, het podium voor ambach-
telijke technieken in Nederland.

Workshop: Marmeren in kleur op zijde

Kunnen spelen met kleur is essentieel in het creatieve proces: terwijl je kleuren gewoon maar laat gebeuren komen er ideeën boven, ontstaat er gevoel van ontspanning en laat intuïtie je weten wat harmonisch is (en wat er nét naast zit.) Dit is een heerlijk ontspannen en persoonlijk avontuur waarbij intuïtie, aandacht, creativiteit en vakkennis bij elkaar komen. Marmeren biedt een perfecte setting voor deze manier van creatief werken!

En dat doen we o.l.v. Yusuf Akkaya op turkse zijde. Technisch gezien komen er dan andere technieken om de hoek kijken als bij marmeren op

papier. Ervaring met marmeren is een prima uitgangspunt om deze workshop te volgen, maar geen noodzaak.

Zondag 15 november van 11.00–17.00 uur:

Docent: ebru: Yusuf Akkaya

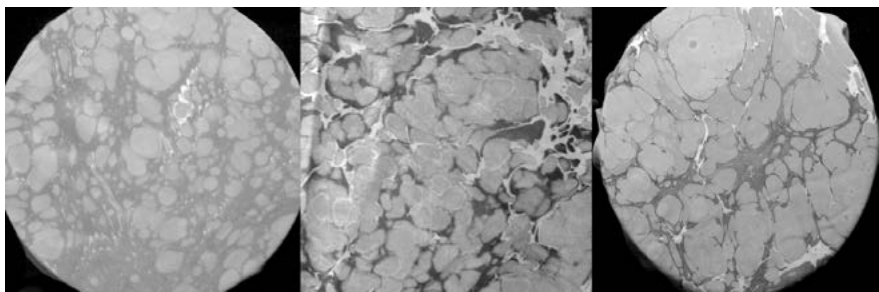
Docent: kleurkennis: Janneke Douma

Prijs: € 125,-

Incl. materialen & koffie en thee

Locatie: Papiermakerij de Hoop, Rotterdam

Zie: www.papiermakerijdehoop.nl

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Drukwerk in de Marge.

Voorzitter: Roosje Keijser, roosje@drukwerkindemarge.org

Secretaris: Mart van Duijn, Kastanjestraat 60, 3552 SM Utrecht,
mart@drukwerkindemarge.org

Penningmeester: Hans Dessens, hans@drukwerkindemarge.org

Overige bestuursleden: Alex Barbaix, Carolien ten Oever, Sander Pinkse

Nieuwe contribuanten/adreswijzigingen graag doorgeven aan de secretaris.

Nieuwsbrieven verschijnen vier maal per jaar, begin januari, april, juli en oktober. Kopij voor de nieuwsbrief dient uiterlijk halverwege de voorafgaande maand binnen te zijn.

Bijdragen liefst per e-mail naar nieuwsbrief@drukwerkindemarge.org, of per post naar Nieuwsbrief Stichting Drukwerk in de Marge, Herengracht 51, 1015 BC Amsterdam.

De nieuwsbrief staat onder redactie van Alex Barbaix en Sander Pinkse.